

Heidi Hokkanen

Syli täynnä musiikkia

Sävellyksiä varhaisen vuorovaikutuksen tueksi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

07.05.2022

Tiivistelmä

Tekijä:	Heidi Hokkanen
Otsikko:	Syli täynnä musiikkia – Sävellyksiä varhaisen vuorovaikutuksen tueksi
Sivumäärä:	46 sivua + 9 liitettä
Aika:	
Tutkinto:	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto:	Varhaisiän musiikkikasvatus ja taiteen soveltava käyttö
Ohjaaja:	Lehtori Annu Tuovila
Arviointi:	Lehtori Hanna-Maija Aarnio

Opinnäytetyöni tarkastelee sävellysmatkaa, jonka myötä syntyi kahdeksan laulun kokonaisuus ”Syli täynnä musiikkia”. Olen säveltänyt laulut varhaisen vuorovaikutuksen tueksi ja niitä voi käyttää myös vauvamuskariyryhmissä. Käsittelen säveltämistä musiikkipedagogin näkökulmasta vaihe vaiheelta. Esittelen laulut nuotteina sekä niiden lähtökohtina olevat pedagogiset ajatukset ja musiikilliset valinnat. Lopuksi pohdin sävellysprosessin henkilökohtaisia merkityksiä.

Laulut syntyivät kahden vuoden aikana. Aihioista muodostui valmiita kappaleita syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana. Sain säveltämiseen apua ja lauluista palautetta kollegaltani Elli Nuutiselta, ohjaajaltani Hanna-Maija Aarniolta sekä piano-opettajaltani Kimmo Saloselta.

Sävelsin kahdeksan uutta lastenlaulua, joiden aiheet kumpuavat vauva-ajan herkkyydestä ja teemoista, jotka ovat lapsiperheissä hyvin tuttuja, kuten pienistä eläimistä sekä vuodenaajoista. Olen laatinut jokaiselle laululle oman pedagogisesti perusteltavissa olevan toimintaohjeen. Laulut onnistuivat mielestäni hyvin, olen saanut niistä jo paljon kannustavaa palautetta eri tahoilta.

Prosessin myötä syntyi uutta lastenmusiikkia varhaisiän musiikkikasvatuksen työkentälle. Rohkaistuin säveltäjänä ja kynnykseni uuden musiikin tuottamiselle on madaltunut. Haluan opinnäytetyöni kautta rohkaista musiikkipedagogeja säveltämään oman näköistä lastenmusiikkia. Toivon, että säveltämieni kappaleiden myötä voisin innostaa vauvaperheitä musisoimaan yhdessä ja kokemaan elämyksellisiä hetkiä.

Avainsanat: Säveltäminen, varhainen vuorovaikutus, varhaisiän musiikkikasvatus, laulaminen, lastenmusiikki

Abstract

Author:	Heidi Hokkanen
Title:	Arms Full of Music: Compositions to Support Early Interaction
Number of Pages:	46 pages + 9 appendices
Date:	27 April 2022
Degree:	Bachelor of Music Pedagogy
Degree Programme:	Music
Specialisation Option:	Early Childhood Music Education and Community Music
Supervisor:	Annu Tuovila, DMus
Examiner:	Hanna-Maija Aarnio, MMus

In my Bachelor's project, I composed eight children's songs which form an entity entitled *Arms Full of Music*. I wrote these songs to support early childhood interaction and to be used in music play school with babies and their families. The report includes sheet music for all the songs.

In this report, I discuss the different phases of the composition project from a music pedagogue's point of view, and I present the pedagogical ideas and musical choices that influenced the process. At the end of the report, I reflect on what the composing process meant for me personally.

Composition of the songs took me two years. The initial ideas were refined into actual songs and notated during autumn 2021 and spring 2022. I received help and feedback on the songs from my colleague Elli Nuutinen, senior lecturer Hanna-Maija Aarnio and my piano teacher Kimmo Salonen.

The themes and topics of the songs stem from the sensitive world of a small child and some of them feature Finnish animals and seasons, which are common themes for families with small children. I have made suggestions on how to use each song in a pedagogical way. I feel that the songs work well for the purpose they were created for, and I have received lots of encouraging feedback on them.

This composition process enabled me to create new music for the field of early childhood music education. I became more self-confident as a composer and the threshold for creating new music is not so high for me anymore. I hope that my project can encourage other music pedagogues to compose their own type of children's music as well as families with small children to play music together and experience memorable moments.

Keywords: Composing, early interaction, early childhood music education, singing, children's music

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Musiikki varhaisen vuorovaikutuksen tukena	2
2.1	Vuorovaikutus alkaa jo kohdusta	2
2.2	Musiikki varhaislapsuudessa	4
2.3	Aikuinen ja lapsi yhdessä musiikin harrastajina	5
3	Musiikkipedagogi säveltäjänä	6
3.1	Säveltämisen käytäntöjä	7
3.2	Lastenmusiikkia säveltämässä	8
3.3	Musiikkikasvatuksen sävellyskulttuuria vahvistamassa	9
4	Sävellysprosessi	10
4.1	Oma sävellysprosessi	10
4.2	Kappaleiden teemat	12
4.3	Musiikillinen sisältö	13
4.4	Esikuvat ja vertaismateriaali	14
5	Laulut	15
5.2	Keinutaan hiljaa	17
5.3	Pupu heilautti tassuansa	19
5.4	Kesäilta	20
5.5	Kip Kap	22
5.6	Talvituuli tuulallaa	24
5.7	Otava	26
5.8	Leppäkerttu	28
6	Laulujen arviointi	30
6.1	Palaute	30
6.2	Kappale käytännön kokeilussa	33
7	Pohdinta	34
	Lähteet	37
	Liitteet	41
	Liite 1 Syli täynnä musiikkia - kansilehti	41

Liite 2 Höyhen - nuotti	42
Liite 3 Keinutaan hiljaa - nuotti	43
Liite 4 Kesäilta - nuotti	44
Liite 5 Leppäkerttu - nuotti	46
Liite 6 Kip Kap - nuotti	47
Liite 7 Otava - nuotti	48
Liite 8 Pupu heilautti tassuansa - nuotti	49
Liite 9 Talvituuli tuulallaa - nuotti	50

1 Johdanto

Opinnäytetyöni sävellystyön prosessista syntyi kahdeksan lastenlaulun kokonaisuus nimeltä Syli täynnä musiikkia. Kappaleet on sävelletty pedagogisesta näkökulmasta tukemaan vanhemman ja lapsen varhaista vuorovaikutusta. Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen on pedagogisesta näkökulmasta erittäin tärkeää, sillä vanhemman ja lapsen hyvä keskinäinen suhde kehittää pienen lapsen käsitystä itsestään erinomaisena ja rakastettavana ihmisenä. Esittelen tässä opinnäytetyössä musiikin vaikutusta varhaiseen vuorovaikutukseen ja vauvaikäisen lapsen kehitykseen luvussa 2.

Pohdin luvussa 3 säveltämisen käytäntöjä musiikkipedagogiikan näkökulmasta. Esittelen säveltämiskulttuurin esteenä olevia ajatusmalleja. Pohdin, miksi säveltäminen on tärkeä osa musiikkikasvatusta ja miten sitä voidaan kehittää Suomessa. Koska sävelsin lastenmusiikkia, esittelen myös lastenmusiikin säveltämiseen liittyviä seikkoja.

Tarkastelen omaa sävellysprosessiani aina idea-aihiosta valmiiksi teokseksi asti luvussa 4. Erittelen ja pohdin laulujeni musiikilliseen rakenteeseen ja muotoon liittyviä sellaisia seikkoja, jotka tukevat varhaista vuorovaikutusta. Tämän jälkeen luvussa 5 annan jokaiselle säveltämälleni kappaleelle toimintasuosituksen, jota minä ja kollegani voivat hyödyntää työssämme. Kaikki nuotit ovat vapaasti kaikkien käytössä ja liitteenä lopuksi. Arvioin kappaleita asiantuntija-avun ja pienen käytännön kokeilun avulla luvussa 6.

Laulujen säveltämisen tavoitteena oli päästä kokeilemaan säveltämistä ja haastaa itseäni luomaan uutta musiikkia. Halusin rohkaistua säveltäjänä. En ollut ennen opinnäytetyötäni uskaltanut antaa muiden kuunnella omaa musiikkiani, joten vaati paljon rohkeutta antaa kappaleet arvioitavaksi. Halusin luoda musiikkia, joka on sävelletty vauvaperheitä ajatellen, varhaista vuorovaikutusta tukemaan. Tavoitteenani oli, että kollegani voisivat hyödyntää musiikkiani työssään ja saada samalla perustellut, hyvin laaditut ohjeet laulun toteuttamiseksi.

Lastenmusiikin säveltämisen kautta pääsee kokeilemaan musiikillisen luovuuden ja mielikuvituksen kentällä asioita, jotka olen kokenut säveltäjänä erittäin vapauttavaksi. Kappaleeni ovat keskenään hyvin erilaisia, mutta uskon niissä näkyvän vahvasti oma persoonani ja tapani säveltää lastenmusiikkia. Kappaleiden aiheet ovat melko herkkiä, mikä sopii vauvaperheiden musisointiin; varhaiset hetket ovat täynnä herkkyyttä ja kauneutta, mitä on hyvä vaalia ja vahvistaa.

2 Musiikki varhaisen vuorovaikutuksen tukena

Elinikäinen musiikkisuhde alkaa kohdusta (Huhtinen-Hildén ja Pitt 2017, 8). Äidin sydämen syke ja puheen rytmi, ja myöhemmin erilaiset arjen äänet ja musiikki alkavat muodostaa lapsen rytmitajun. Musiikki arjen keskellä tuo tutkitusti paljon hyvinvointia ja iloa koko perheelle. Musiikin äärellä toteutuva vuorovaikutus tuo lapsen ja vanhemman välille ainutlaatuisia hetkiä ja kokemuksia, joita on pedagogisesta näkökulmasta arvokasta tukea.

2.1 Vuorovaikutus alkaa jo kohdusta

Ensimmäinen kohdussa kehittyvä aisti on kuulo (Alho, Hautsalo ja Perkiö 2002, 10). Neurologisissa tutkimuksissa on päätelty, että jo 24. raskausviikosta asti sikiö kuulee. Sikiö on tutkimuksissa pulssin muutoksilla sekä pään ja silmien liikkein osoittanut reagoitua ääniin ja musiikkiin. (Leppänen 2010, 36-37.) 30-35 viikon ikäiset sikiöt tunnistavat jo erityisesti vanhemman puhetta sekä korkeataajuisia ääniä, jotka kuuluvat kohtuun selkeimmin. Vauva syntyy valmiina vuorovaikutukseen vanhemman kanssa. (Huhtinen-Hildén ja Pitt 2017, 17.)

Musiikin kautta voidaan kommunikoida lapsen kanssa ja olla häneen yhteydessä jo sikiöaikana. Tieto ja ymmärrys musiikin vaikutuksesta sikiön ja lapsen kasvuun ja kehitykseen ovat lisääntyneet suuresti viime vuosikymmenien aikana. Tämän vuoksi moni vanhempi haluaa harrastaa musiikkia lapsensa kanssa kodin ulkopuolellakin. (Leppänen 2010, 36-37.)

Kun lapsi syntyy, hänelle on tärkeää kuulla oman äidin puhetta ja laulua (Huotilainen 2009, 123). Laulaminen, äänenkäyttö ja loruttelu yhdistettynä lapsen hoitotilanteeseen ja yhdessäoloon luovat turvallisen ja läsnäolevan ilmapiirin (Alho, Hautsalo ja Perkiö 2002, 6). Lapsen ja vanhemman yhteinen leikki, kosketus, loruttelu ja laulu tukevat lapsen sensomotorista kehitystä. Musiikki vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Musiikin avulla vanhempi viestii lapselle, että tämä on hyvä juuri sellaisenaan. Tällainen viestintä vanhemmalta lujittaa lapsen itsetuntoa ja vastaa tarpeeseen tulla rakastetuksi ja hyväksytyksi. Erityisesti äidin ja lapsen välillä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa musiikki on tärkeässä roolissa auttaen tunteiden säätelyssä, suhteen vahvistumisessa sekä rutiinien luomisessa ja rauhoittumisessa. (Huhtinen-Hildén ja Pitt 2017, 31-32, 113.)

Lapsi toistaa mielellään asioita, niin myös musiikkia. Jotta lapsen taito kuunnella kehittyä, hän tarvitsee paljon hiljaisuutta ja rauhaa ympärilleen. Nopeatempoisen, rytmikäs ja iloinen laulu innostaa, kun taas rauhallisen ja tutun laulun toisto tuo rauhaa ja turvan tunnetta. (Alho, Hautsalo ja Perkiö 2002, 5-6). Olen yrittänyt ottaa tämän omassa sävellysprosessissani huomioon tekemällä eri tempoisia kappaleita eri sävellajeissa. Esimerkiksi Leppäkerttu on kappaleena hyvin rytmikäs, menevä ja innostava kun taas Keinutaan hiljaa on hidas ja nimensä mukaan keinuva ja rauhoittava.

Musiikkikoulutuksen vision 2030 mukaan musiikilla on kiistattomia hyvinvointivaikutuksia. Jopa 3000 tutkimuksen kattava meta-analyysien aineisto todistaa musiikin olevan muiden taiteiden ohella merkittävässä roolissa lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukijana. Musiikki ja taiteet tukevat erityisesti mm. lapsen osallisuuden kokemuksia ja kognitiivista kehitystä. Musiikki myös ennaltaehkäisee mielenterveysongelmia. (Saarikallio, Huotilainen, Särkämö, Toiviainen, Kujala ja Erkkilä 2020, 44.)

2.2 Musiikki varhaislapsuudessa

Kun lapsi saa kasvaa ympäristössä, jossa hän inspiroituu etsimään ympäriltään ääniä ja musiikillisia elementtejä sekä kokeilemaan niitä leikin kautta, hän oppii yhdistelemään niitä ja luomaan musiikille omia merkityksiään. Hän luo ainutlaatuisen, oman tavan kokea ympäristönsä musiikin kautta. (Ervasti, Muhonen ja Tikkanen 2013, 252.)

Musiikki kuuluu vahvasti pienen lapsen elämään, jopa vahvemmin kuin aikuisella. Joillekin lapsille on ominaista oppia ensin laulamaan, sitten vasta puhumaan. Laulaminen on lapselle luonnollinen tapa käsitellä asioita ja ilmaista itseään. Niin kutsuttua ”informaalia oppimista” tulee kotona musiikin parissa harrastamisen keskeltä myös ilman kasvatuksellisia tavoitteita ihan tavallisessa arjessa lapsen kanssa (Leppänen 2010, 13). Leppänen (2010, 12) toteaa: ”Kuuntelemalla ja tekemällä musiikkia lapset hankkivat tietoa itsestään ja luovat suhteita muihin ihmisiin ja maailmaan”.

Sävelsin Syli täynnä musiikkia -kokonaisuuden vastaamaan vauvaperheiden hempansa. Länsimaissa ja Suomessa on 2000-luvun alusta saakka ollut vallalla vauvakulttuurin ja perhekeskeisten arvojen korostumisen aikakausi, joka on lisännyt tarvetta ja kiinnostusta vauvoille ja vauvaperheille suunnattua sisältöä ja materiaalia kohtaan ja tähän tarpeeseen minun säveltämäni musiikki vastaa.

Kaikenlaista lastenmusiikkia on nykyään helposti saatavilla. Erilaiset musiikin suoratoistopalvelut, kuten Spotify ja sosiaalisen median kanavat, kuten YouTube, tarjoavat laajan valikoiman sekä suomalaista että ulkomaista lastenmusiikkia. Koronapandemian aikana monet musiikkiopistot joutuivat turvautumaan digitaalisiin tapoihin järjestää muskareita. Digimuscareiden kautta perheillä on mahdollisuus saada laadukasta musiikkikasvatusta kotona, mikäli syystä tai toisesta muskariin ei pääse fyysisesti.

Lapsille ja lapsiperheille on saatavilla myös lastenlaulukirjoja, joissa on pieni soitin ja kaiutin. Soili Perkiön toimittama Soiva laulukirja on yksi hyvä esimerkki

(Perkiö, 2013). Kirjassa on 50 lastenlaulua pianosäestyksellä. Lapsi voi kuunnella kirjaa joko itse tai vanhemman kanssa, eikä vanhemmalla tarvitse näin olla aiempaa tietoa kappaleista. Tätä kautta myös vanhempi oppii uusia lauluja, joita käyttää arjessa lapsen kanssa.

Monissa lastenlaulu-nuottikirjoissa on myös kattavia, pedagogisesti laadukkaita ohjeita siitä miten kappaleita voi toteuttaa kotona lapsen kanssa. Ohjeet sisältävät informaatiota esimerkiksi kosketuksen, katseen tai liikkeen merkityksestä lapsen kehitykselle, tai vaikkapa kappaleen tunnelman vaikutuksesta lapsen tunne-elämän kehittymiselle. Näitä pedagogisesti laadukkaita ohjeita halusin myös omiin kappaleisiin sisällyttää, sillä ne mahdollistavat laulujeni monipuolisen käytön sekä musiikkipedagogeille että vanhemmille kotona.

Lastenlaulut eivät toki ole ainoita lauluja, joita lapsen kanssa voi kuunnella. Lapsi kuulee mielellään myös vanhemman mielimusiikkia. Etenkin äidin kuuntelema mielimusiikki sikiöaikana voi syntymän jälkeenkin antaa samoja hyvän mielen tunteita, sillä lapsi on äidin hormonaalisiin muutoksiin yhteydessä napanuoran kautta. Lempimusiikkia kuunnellessa äidin hippokampus ja mantelitu-make aktivoituvat syvällä aivojen mielihyväalueilla. Etenkin äidin sikiöaikana laulamattomat laulut rauhoittavat syntynyttä lasta. Mikäli äiti on kuunnellut säännöllisesti musiikkia raskausaikana, lapsi tunnistaa tutut laulut synnyttyään. Lapselle, joka kuulee musiikkia säännöllisesti kohdusta saakka, siis kehittyi ”musiikkimaku” jo hyvin varhain. Sen lisäksi perussykkeen oppiminen luo edellytyksen musiikin ymmärtämiselle. (Huotilainen ja Fellman, 2009.)

2.3 Aikuinen ja lapsi yhdessä musiikin harrastajina

Musiikkia voi alkaa harrastaa musiikkileikkikoulussa jo lähes heti syntymän jälkeen, yleisesti n. 3-4 kuukauden iässä. Musiikkiharrastukseen voi osallistua vauvan kanssa äiti, isä, huoltaja, isovanhemmat tai muu lapsen läheinen ihminen. Koska lapsen kanssa musiikin harrastamiseen osallistuu aina myös aikuis-

nen, on tärkeää huomioida hänen taustansa ja varmistaa, että yhteisessä tilanteessa kaikilla ryhmän aikuisilla on mukavaa olla ja turvallinen tunne. Tämän myötä myös aikuinen uskaltaa ilmaista itseään musiikin kautta. Kun vanhempi on rentoutunut, kokee olonsa turvalliseksi ryhmässä ja tulee kohdatuksi, se vaikuttaa positiivisesti myös lapseen. Aikuinen voi yhteisessä musiikkiharrastuksessa vahvistaa omaa itsetuntoaan sekä itsetuntemustaan ilmapiirissä, jossa musiikin äärellä heittäytyään tutkimaan omia tunteita ja itseä ikään kuin ulkopäin (Huhtinen-Hildén ja Pitt, 2017, 89-90).

Tällaisen ilmapiirin syntymiseen myötävaikuttaa pedagogin kyky olla itse koskeuksissa omiin tunteisiinsa ja reflektoida niitä muille ryhmäläisille. Musiikilla on kyky toimia ja vaikuttaa ihmiseen hyvin syvällä tunteen tasolla (Hautsalo, Alho, Perkiö, 2002, 5). Varhaiset hetket vauvan kanssa sisältävät paljon tunteita, joiden on hyvä tulla kuulluksi. Musiikkileikkikoulu on oiva paikka luoda kontakteja ja keskustella pedagogin sekä muiden vanhempien kanssa musiikin lomassa myös elämästä ja arjesta.

Olen kappaleideni pedagogista toteutusta pohtiessani yrittänyt ottaa huomioon, miten vanhemmat, jotka tulevat lapsensa kanssa muskariin laulamaan laulujani, kokevat tilanteen. Olen pystynyt asettumaan vanhemman rooliin oman lapseni kanssa muskarissa ollessani. Kappaleiden tarpeeksi helpot sanat, sopivat melodiakorkeudet, omaksuttavat rytmit ja rakenne yhdistettynä pedagogisesti perusteltuun toimintaan auttavat vanhempaa osallistumaan yhteiseen harrastukseen ja tukee molempien, sekä vauvan että vanhemman oppimista.

3 Musiikkipedagogi säveltäjänä

Säveltäminen tarkoittaa eri asioita eri kontekstissa. Musiikkipedagogille se on tärkeä työväline. Varhaisiän musiikkikasvatuksen näkökulmasta on tärkeää kannustaa yksilöä lapsesta asti luomaan omia musiikillisia ideoita. Säveltäjä on Partin määritelmän mukaan henkilö, aikuinen tai lapsi joka luo omista ideoista

uutta musiikillista sisältöä yksin tai muiden kanssa yhdessä (Partti, 2016, 16). Pedagogisesta näkökulmasta edellä kuvattu määritelmä on yhdistettävissä kanssaoppijuuden ajatukseen; säveltää voi kuka tahansa ja yhdessä oppien voidaan luoda jotain merkityksellistä. Aina päämäärä ei ole tärkeintä. Matkalla tapahtuva oppiminen ja musiikin parissa tehdyn toiminnan tuoma osallisuus voidaan nähdä musiikkikasvatuksen näkökulmasta merkityksellisenä tavoitteena. Kanssaoppijuus tarkoittaa sitä, että jokainen meistä voi oppia ikään ja asemaan katsomatta toisiltaan jotain arvokasta, sillä jokaisella yksilöllä on ainutlaatuinen tapa katsoa maailmaa, ymmärtää ja käsitellä sitä omista lähtökohdistaan.

3.1 Säveltämisen käytäntöjä

Englannin kielen sana "to compose" tarkoittaa järjestämistä ja sommittelua. Latinalaksi "componere" ja ranskaksi "composer", joihin englanninkielen sana pohjautuu, tarkoittavat muuttamista, muokkaamista, sekoittamista, järjestämistä ja asettamista. (Partti 2016, 21.) Partti kirjoittaa tästä seuraavasti (2016, 21): "Samaa sukujuurta on myös adjektiivi composed, jota käytetään puhuttaessa henkilöstä, joka on tyyni ja levollinen. Säveltäessään ihminen siis luo, järjestelee ja muuttaa ympäröivää todellisuutta – ja sen myötä itseään." Jo sanan määritelmän avaaminen selventää, että säveltäminen on paljon muutakin kuin nuottien asettamista nuottipaperille.

Länsimaisen taidemusiikin sävellyskulttuurissa musiikin tekeminen esiintyy usein vain harvojen ja valittujen, erityislahjakkaiden ihmisten ilmaisumuotona. Säveltämiseen on liitetty myös yliluonnollisia piirteitä. Olemme tottuneet kuluttamaan valmiita teoksia, mutta edelleen hyvin usein törmää siihen, että musiikin aktiiviharrastajakaan ei ole säveltänyt omaa musiikkia missään vaiheessa muodollista musiikinopiskelu polkuansa. (Partti ja Ahola, 2016, 9-11.) Esimerkiksi vanha käsitys säveltäjän suvereenista musiikillisten elementtien hallinnasta ja nerokkuuden arvostus ovat vaikuttamassa ihmisten mielikuviin siitä, nähdäänkö säveltämiseen osallistuminen kaikille mahdollisena vai ei (Unkari-Virtanen, Aalto-Urantowka, Ahvenjärvi, Ervasti, Hongisto, Nikali, Tikkanen 2020, 17).

Olen itse säveltänyt hyvin vähän omaa musiikkia perusopintojeni aikana. Sävelsin lapsena yksin kenenkään kuulematta, enkä uskaltanut kertoa sävellyksistäni kellekään. Säveltäminen on taito, jota olen aikuisena ja opinnäytetyöni kautta oppinut harjoittamaan. Opinnäytetyöhöni säveltämäni kappaleet ovat siis ensimmäiset arviointiin ja kehittelyyn asti saavutetut, kokonaiset sävellykset, joiden on tarkoitus tulla kuultavaksi. Minun on pitänyt haastaa omaa ajattelua siitä, että säveltäjän ei tarvitse olla yliluonnollisia taitoja omaava monitaituri, vaan myös minä voin säveltää ja mitata sävellysprosessin onnistumista muutoinkin kuin vain valmiin lopputuloksen erinomaisuuden mukaan.

3.2 Lastenmusiikkia säveltämässä

Aikuiset ovat pääosin vastuussa lastenmusiikin säveltämisestä sekä siitä, millaista musiikkia lapsille suunnataan ja millaista musiikkia he kuluttavat (Aarnio, 2022, 19). Lapseen liittyy tietty vallattomuus; puoli, jota aikuiset pyrkivät jollain tavalla määrittelemään ja muokkaamaan haluamansa käytöksen suuntaan (Leppänen, 2010, 20).

Säveltämisen näkökulmasta on hyvä muistaa vaalia lapsen vallatonta puolta. Lapsiin ja lastenmusiikkiin liittyy vallattomuus, jota aikuisten maailmassa ei samalla tavoin ole (Leppänen, 2010, 20). Leikki on lapsen luonnollinen tapa käsitellä maailmaa ja on sen vuoksi tarpeellinen työkalu pedagogille, joka säveltää lapsille ja lasten kanssa.

Lastenmusiikki ei ole genreihin sidottua. Kaikenlaista lastenmusiikkia yhdistää parhaiten se, että musiikki on sävelletty lapsille. Aarnio (2022, 20) toteaa: ”Lastenmusiikkiryhmittä käyttävätkin hyvin ennakkoluulottomasti eri musiikkityylejä ja -kulttuureja hyväkseen kappaleissaan, ja lastenmusiikkia voi olla yhtä lailla populaari- ja kansanmusiikki kuin maailmanmusiikki, jazz tai taidemusiikkikin.”

Sävelsin musiikkia ennen kaikkia pienille vauvoille, pitäen kuitenkin mielessä, että kappaleita voisi käytössä soveltaa myös vanhemmille lapsille (esim. perhe-ryhmissä musiikkileikkikoulussa). Genrettömyys helpotti sävellysprosessia, kun

ei tarvinnut pohtia, mihin laatikkoon musiikillisesti kappaleeni istuvat. Koin tämän säveltäjänä hyvin vapauttavaksi.

3.3 Musiikkikasvatuksen sävellyskulttuuria vahvistamassa

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin, kohtaan ”esittäminen ja ilmaiseminen”, on kirjattu selkeäksi tavoitteeksi ”rohkaista oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja” (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 41-42). Jokaisen musiikkioppilaitoksen ja opetussuunnitelman perusteiden alaisuudessa olevan instituution on sitouduttava tähän omassa opetussuunnitelmassaan.

Sosiaalisella ympäristöllä on merkitystä sille, miten luovuus kukoistaa. Yksilöllä voi olla valtavasti ideoita ja ilmaisuvoimaa, mutta jos ympäristö on jollain tavoin epäsuotuisa, luovuus ei pääse toimimaan kunnolla. Tällainen epäsuotuisa ilmapiiiri voi olla musiikkipedagogiikan näkökulmasta muun muassa ilmaisun rajoittamista vain valmiiden teosten opettamiseen ja kuluttamiseen, tai vaikkapa sitä, että pedagogin koulutus ei ole ajantasaista, jolloin ei ole myöskään harjoitteita tai käytäntöjä joita konkreettisesti käyttää opetuksessaan.

Pedagogi on nykyisen oppimiskäsityksen mukaan oppimisen mahdollistaja. Mahdollistajan tehtävä on antaa esimerkki omalla toiminnallaan siitä, miten moninaista luova ilmaisu voi olla. Tämä tarkoittaa hyvin usein pedagogin jatkuvaa itsereflektiota ja omien luovuuden taustalla olevien ajatusmallien tutkiskelua ja kokemusten prosessointia, sekä herkkyyttä huomata impulsseja oppimistilanteissa (esimerkiksi lasten ideat, eleet ja ilmeet muskarissa). Myös hakeutuminen sellaiseen itselle mielekkääseen ryhmään, jossa voi harjoitella omia improvisointitaitojaan, voi mahdollistaa kasvua ja rohkeutta myös säveltäjänä.

Suomessa tehtiin vuonna 2020 ainutlaatuinen, yhtenäinen ja koko Suomen musiikkikasvatuskenttää koskeva Suomalaisen musiikkikasvatuksen visio 2030. Tässä visiossa tulevaisuudessa panostetaan yhä enemmän koulutukseen ja

laadukkaaseen, saavutettavaan opetukseen sekä oppijalle että opettajalle. Säveltämiskulttuuri kehittyi ohjaavien opettajien taitojen mukana, kun uutta tietoa musiikin luomisen mahdollisuuksista saadaan jatkuvasti lisää ja opettajat saavat tarvitsemansa työkalut käyttöönsä (Musiikkikasvatuksen visio 2030, 2020).

Musiikin elinikäisen harrastamisen mahdollistaminen on yksi suurimmista varhaisen musiikkikasvatuksen työkentän arvoista Suomessa. Sitoutuminen tähän arvoon mahdollistaa musiikin muovautumisen voimavaraksi lapselle ja koko perheelle. Musiikin kautta voi olla johdattamassa yksilöä musiikilliseen itseilmaisuuksiin ja antaa työkaluja ympäröivän maailman käsittelemiseen. Tämä elinikäinen suhde musiikkiin lähtee rakentumaan jo kohdusta, ja kipinä musiikin harrastamiseen voi lähteä jo ensimmäisistä vauvamuskariryhmistä. Säveltäminen on musiikin saralla, muiden taiteiden ohella, yksi ilmaisumuoto, jonka kehittäminen on tärkeä osa musiikkikasvatuksellisia tavoitteita.

4 Sävellysprosessi

Tässä luvussa esittelen sävellysprosessini etenemistä ja kerron kappaleiden taustalla vaikuttavat teemat, musiikilliset elementit ja pedagogiset ajatukset. Kerron omaan säveltäjäyteeni vaikuttaneista esikuvista ja työhöni liittyvästä vertaismateriaalista. Lähdin kappaleitani säveltäessä pohtimaan, miten ne voisivat vastata tarpeeseen saada opetustyöhön juuri vauvoille soveltuvaa, taideintegraatiota hyödyntävää musiikkia. Halusin tuoda oman näkemykseni ja luovan panokseni lastenmusiikkiohjelmistoon itselleni ja kollegoilleni käyttöön.

4.1 Oma sävellysprosessi

Olen oikeastaan vasta oman tietoisien säveltäjäyteni alkumetreillä, sillä aloin toissani harjoitella improvisointia ja omien ideoiden rohkeaa kokeilua vasta musiikkipedagogiopintojeni kautta syksystä 2017. Olen kuitenkin salaa pienestä

saakka tehnyt omia sävellyksiä, mutta en ole uskaltanut jakaa niitä kenellekään. Varhaisiän musiikkikasvatusopintojeni aikana olen kerännyt rohkeutta säveltämiseen ja päässyt kokeilemaan lastenlaulujen tekemistä yksin ja yhdessä muiden kanssa. Ilman rohkaisevaa ja omiin musiikillisiin ideoihin kannustavaa ilmapöytä en varmastikaan olisi valinnut opinnäytetyöni aiheeksi juuri säveltämistä.

Sävellysprosessi on ollut hyvin monivaiheinen. Sävellystyö alkoi käytännössä Johdanto säveltämiseen -kurssilla kesällä 2018, jolloin sävelsin Kesäilta -kappaleen. Itsenäinen työvaihe on ollut kaikista pisin. Itsenäiseen työvaiheeseen kuului improvisointi, sävellysten teko ja karkeat nuotinnokset. Alkukevästä 2022 kappaleeni pääsivät vertaisarviointiin. Palautteen minulle kappaleista antoi kollegani Elli Nuutinen ja ohjaava opettajani, lehtori Hanna-Maija Aarnio. Piano-opettajani, lehtori Kimmo Salonen on myös jo ainakin kahden vuoden ajan auttanut kappaleideni notaatiossa ja musiikillisten valintojen tekemisessä piano-opintojeni kautta.

Kappaleet ovat syntyneet hyvin eri tavoin. Joskus lähden liikkeelle toimivasta sointukierrosta ja rytmistä, toisinaan mieleen tulevat sanat. Silloin kirjoitan ne äkkiä puhelimen muistiinpanoihin ylös. Taannoin yksi kappale tuli mieleen, kun katsoin tytärtäni kiikkumassa keinuhevosen selässä. Hyppäsin nopeasti pianon ääreen ja äänitin melodian ja kirjoitin sanat ylös. Puhelimen nauhuri onkin ollut ahkerasti käytössä; sinne talletan idea-aihiot. Usein inspiraatio tulee hetkellä, jolloin ei ole aikaa jalostaa sitä eteenpäin. Sen vuoksi kaikki ideat on ollut hyvä tallettaa nopeasti ylös edes jotenkin. Toiset ideat ovat saattaneet muhia vuodenkin taustalla ajatuksissani, kunnes jonain päivänä ne ovat syttyneet "eloon". Kuulonvarainen oppiminen on minulle hyvin luontevaa, sillä olen lapsena opiskellut viulunsoittoa Suzuki-metodilla. Nuottien puhtaaksi kirjoittaminen on ollut aivan viimeinen työvaihe, sillä se vie minulta eniten aikaa ja on hyvin työlästä.

Säveltäessäni halusin välittää kappaleisiin vahvaa tunnetta. Haluan säveltämäni musiikin kautta tarjota mahdollisuuden vanhemmalle kokea syvää yhteyttä sekä omaan lapseen että myös muihin vanhempiin ja lapsiin, silloin kun kappaletta

soitetaan ja lauletaan yhdessä. Halusin, että kappaleissani on tunnelma, joka sitoo vanhemman ja lapsen toistensa herkeämättömään huomioon, aivan kuin he olisivat omassa pienessä maailmassaan hetken.

Olen hyödyntänyt säveltäessäni omaa henkilökohtaista vahvuuttani, joka on herkkyys. Herkkyys näkyy kaikissa musiikillisissa valinnoissani läpi kappaleiden. Suosin klassisia harmonioita ja vaikkapa sanoituksissa pyrin valitsemaan sanoja ja lauseita, jotka kuvaavat vauvan maailman kauniita ja herkkiä asioita. Kosketus, silittely, leppäkertun pienet jalat tallustamassa tai kesäillan tuoksut ja äänet ovat kaikki kappaleideni aiheita, jotka kertovat herkkyydestäni.

4.2 Kappaleiden teemat

Syli täynnä musiikkia –nimi tulee siitä ajatuksesta, että lapsen elämän mittainen matka musiikin parissa on vasta alussa, mutta hänessä resonoi musiikki jo enemmän kuin mitä aikuinen pystyy edes kuvittelemaan. Äidillä tai isällä on sylissään lapsi joka elää ja kokee musiikkia hyvin varhain, kohdusta asti.

Kappaleideni teemat ovat olleet aluksi irrallisia, mutta sävellysprosessin myötä nivoutuneet kokonaisuudeksi. Olen yrittänyt valita kappaleisiin aiheita, jotka ovat helppoja laulettavia. Kappaleeseen Keinutaan hiljaa olen tehnyt sanoitukset niin, että vanhempi voi laulun mukana sanoa kauniita ja herkkiä sanoja lapselleen. On hyvin konkreettinen ja välitön tapa laulaa juuri sitä mitä tässä hetkessä tapahtuu, kun lapsi on sylissä ja vanhempi ihaillen katsoo häntä.

Muiden kappaleideni teemat liittyvät jollain tavalla luontoon. Halusin valita vauvalle ja vanhemmalle tuttuja aiheita, joihin olisi mahdollisimman helppo tulla mukaan laulamaan. Ajatuksenani oli myös, että aiheisiin löytyy oheismateriaalia mahdollisimman monesta kodista, niin että lauluja voisi laulaa myös kotona. Höyhen, leppäkerttu, pupu ja hevonen kuuluvat jollain tavalla vauvan maailmaan kuvien ja kuvakielen kautta.

Kesäilta, Talvituuli tuulallaa ja Otava kertovat tarinaa kesästä ja talvesta ja vievät ajatukset ehkä hieman satumaisiin tunnelmiin. Halusin muutaman sellaisen kappaleen, joiden aiheet olisi monipuolisesti toteutettavissa taideintegraation keinoin.

4.3 Musiikillinen sisältö

Kappaleiden sävellajit olen pyrkinyt valitsemaan sellaiselta sointialueelta, että ne olisivat mahdollisimman monelle helppoja laulaa mukana. Kohderyhmäni ovat vauvaikäiset lapset ja heidän huoltajansa, joten sävellajit on pitänyt ensisijaisesti valita vanhemmalle sopivan äänialan mukaan. Yleensä parhaiten toimii keskirekisterissä pysyminen, oktaavi yksiviivaisesta c:stä ylöspäin.

Korkeat sävelhypytyt ja melodian monimutkaisuus voivat olla haaste lauluun mukaan osallistumiselle. Toisaalta esimerkiksi Kesäilta ja Otava ovat tarkoitettukin olemaan enemmän taiteen soveltavaa käyttöä hyödyntäviä lauluja enkä miettinyt niin paljoa niiden osalta laulettavuutta. Uskon silti, että edellä mainittuihin kappaleisiin pääsee mukaan toiston myötä.

Käytin sävellyksissäni hyvin perinteisiä sävellajeja, kuten C-duuria ja d-mollia. Sen lisäksi halusin haastaa itseäni moodien parissa työskentelemällä, sillä moodiasteikot eivät ole minulle kovin tuttuja vielä. Tein kaksi moodipohjaista kappaletta. Pupu heilautti tassuansa sävellaji on C-miksolyydinen ja Otava-kappaleen D-miksolyydinen. Miksolyydissä sävellajissa on mielestäni jotain alkukantaista, energistä ja positiivista sävyä, minkä vuoksi halusin kokeilla sitä.

Olen säveltänyt kappaleet pianon äärellä. Pianon kanssa minun on ollut helppointa leikitellä harmonioilla. Höyhen-kappaleen säveltämisen aikoihin halusin kokeilla tehdä välisoiton kvinttikierron soinnuilla, koska harjoittelin sitä itse pianotunneilla. Myöhemmin lisäsin ”Duu duu duu...” -sanat mukaan harmoniaan, jonka melodialinja kulkee soinnun päällä.

Rytmitään tasajakoisia kappaleita ovat Pupu heilautti tassuansa, Talvituuli tuulallaa, Kip kap ja leppäkerttu. Kolmijakoisia lauluja ovat Kesäilta, Otava, Keinutaan hiljaa ja Höyhen. Halusin säveltää myös kolmijakoisia kappaleita, sillä niitä voi hyödyntää hyvin esim. loppurentoutuksina tunnelmansa vuoksi.

4.4 Esikuvat ja vertaismateriaali

Olen lapsesta saakka kuunnellut musiikkia hyvin monipuolisesti. Siksi uskon, että lastenmusiikin säveltäjänä minuun vaikuttavat yhtä lailla Soili Perkiön säveltämät lastenlaulut kuin vaikkapa jazztaituri Chet Bakerin kappaleet, joita ihailen suuresti. Musiikilliset preferenssini rakentuvat monien eri genren edustajien musiikista.

Soili Perkiö on lastenmusiikin saralla yksi suurimmista esikuvistani, sillä hänen musiikkinsa on sekä pedagogin että kuluttajan näkökulmasta monipuolista. Hän osaa tehdä aivan yksinkertaisistakin sanoituksista ja melodioista toimivia, kauniita kokonaisuuksia, joita perheet todella käyttävät arjessaan. Pedagogina tiedän, että hänen kappaleensa integroituvat kasvatuksellisesta näkökulmasta lähes mihin tahansa tuntisuunnitelmaan.

Kuuntelen paljon pianomusiikkia ja uskon sen vaikuttavan siihen, millaisia harmonioita mielelläni valitsen. Koska olen soittanut viulua Suzuki-metodilla, taustani ja Suzukissa käytetyt kappaleet ovat muokanneet sävelkorvaani ja tapaani valita hyvin perinteisiä harmonioita.

Lastenmusiikkiorkesteri Ammuu! on minulle lastenmusiikin saralta yksi viime vuosien musiikillisen inspiraation lähteistä. Myös lapsena kuunnellut perinteiset, traditiolaulut ovat vahvasti vaikuttaneet siihen, millaista musiikkia itse sävellän. Kuuntelin lapsena myös paljon Muumi-teemalauluja, kokoelmalevyjä, Disney-piirrettyjen musiikkia ja muun muassa ”Kehrlintu Silkkisiipi” -levyä.

Vauvoille suunnattua lastenmusiikkia on paljon. Vertaismateriaalia ovat vauva-perheille tarkoitettut nuottikirjat, joissa ohjataan kappaleen yhteydessä toimintaan, joka tukee lapsen kehitystä ja vanhemman ja lapsen vuorovaikutusta. Tällaisista kirjoista esimerkkinä Vauvojen laulun aika (Hautsalo, Alho, Perkiö, 2002). Kirjassa on selkeät ohjeet ja hyödyllistä informaatiota lapsen kasvusta ja kehityksestä ja siitä, miten suhdetta lapseen voi vahvistaa ja tutustua yhdessä musiikin maailmaan.

5 Laulut

Tässä luvussa esittelen säveltämäni kappaleet. Jokaisen kappaleen kohdalla on aukikirjoitettuna ehdotukseni toteutustavasta. Sen lisäksi kerron, miksi olen valinnut kyseiset ratkaisut musiikillisesti. Pohdin myös, miten kyseinen kappale tukee varhaista vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä.

Kuvio 1. Syli täynnä musiikkia – kokonaisuuden kansikuva

5.1 Höyhen

Höyhen-kappaleessa on kevyt tunnelma. Sanoituksessa höyhenen noustessa ilmaan melodiakin nousee mukana. C-duurissa etenevä kappale on lyhyt ja yksinkertainen. Melodiaan on kirjoitettu myös toinen ääni tahdista 18 eteenpäin, jota voi joko soittaa pianolla tai laulaa mukana, jos kappale esitetään esim. vauvakonsertissa tms.

Höyhen

Heidi Hokkanen

C C⁷ F F^m C D^m F/G G⁷

Pu-hal - lan höy-he-nen un - tu-van ke - vy-en il-maan se nous - ta saa!___

8 C C⁷ F F^m C D^m F/G G⁷

pu-hal-lan höy-he-nen un-tu-van ke-vy-en il-maan se nou-see taas va-pa-u

16 C F A⁷ D^m G⁷

teen! Du - du - du du - du - du daa da-da-da da - da - da

22 D^m 1. G⁷ C C⁷ 2. G⁷ C

du - du-du-duu du - du - du daa - a du - du - du daa

Kuvio 2. Höyhen – kappaleen nuotti

Kappaleen keinuva liike, jonka lapsi aistii vanhemman kehon kautta, vahvistaa tasapainoa. Höyhenellä sively kehittää hermostoa ja yksinkertainen tekeminen mahdollistaa vanhemman katsekontaktin lapseen. Jakamaton huomio, kosketus ja sillittely vahvistavat tunnesidettä ja ovat omiaan tukemaan tervettä kiintymyssuhdetta ja lapsen tunne-elämää (Alho, Hautsalo, Perkiö, 22).

Höyhen-laulun voi toteuttaa vauvan kanssa joko tanssien tai sivellen oikealla höyhenellä/huivilla lasta päästä varpaisiin. Höyhentä/huivia voi myös puhalttaa ilmaan ja ihmetellä kuinka se laskeutuu maahan.

Tanssikoreografiassa ollaan piirissä ja ensin keinutaan. ”Ilmaan se lentää saa!..” -kohdassa lapsi nostetaan varovasti ilmaan. Tämä toistetaan kahdesti. Instrumentaali-välisoitossa (B-osa) on vapaata tanssia omalla paikalla tai tilassa vapaasti ja sitten taas yhdessä piiriin ja sama koreografia alusta. Vaihtoehtoisesti voi kävellä 8 tahtia keskelle ja 8 tahtia taakse takaisin alkupisteeseen piirissä.

5.2 Keinutaan hiljaa

Keinumisliikettä kappaleessa tukee $\frac{3}{4}$ tahtilaji. Kertosäkeen melodia etenee hyvin monotonisesti tehden vain pienen liikkeen. Harmonia sen sijaan liikkuu alaspäin ja luo kappaleen yksinkertaisen melodian tueksi liikettä.

Keinutaan hiljaa on lapsen ja vanhemman läheisyys hetki. Kappale viestii lapselle sitä, että nyt on meidän yhteinen kiireetön hetki yhdessä, olen tässä vain ja ainoastaan sinua varten ja olet turvassa. Lapsi saa kokea olevansa kaikista tärkein ja ihanin juuri sellaisena kuin on, lähellä vanhemman vartaloa ja tuntea keinuvan liikkeen. Katse ja laulun sanat viestivät: ”olet hyväksytty ja rakastettu”, mikä vahvistaa lapsen ja aikuisen kiintymyssuhdetta ja lapsen itsetunnon kehittymistä (MLL, 2019).

Keinutaan hiljaa

Heidi Hokkanen

Keuyesti, vapaasti

C F/C Cmaj7
 Sy-lis - sä on läm-min-tä peh-me-ää on tur-vai-saa

7 F/A C F/C
 hen-gäh-tää Si-lit-te-len hel-läs-ti si-lit-te-len kuin

13 Cmaj7 F/A Am E/G#
 höy-hen-tä un-tu-va a ke-vyt-tä Kei-nu-taan hil-jaa

18 C/G Am/F# Am E/G# C/G Am/F# D7
 kei-nu-taan kei-nu-taan hil - jaa kei-nu-taan kei-nu-taan hil - jaa

22 G7(sus4) G7 C F/C C
 kei - nu-taan yh-des sä

Kuvio 3. Keinutaan hiljaa – nuotti

Lapsi ja vanhempi keinuvat yhdessä ja vanhempi voi silitellä esimerkiksi lapsen päätä, käsiä, jalkoja ja mahaa. Kertosäkeessä keinutellaan joko sylissä tai lattialla olevan lapsen jalkoja. Muutoin kappaleessa ei ole sen kummempaa koreografiaa – tärkeintä on pysähtyä yksinkertaisen, keinuvan liikkeen äärelle ja levähtää yhdessä. Arki on monesti hyvin kiireistä ja rutiinien keskeltä voi olla vaikeaa pysähtyä. Tämä kappale on syntynyt siksi, että sen äärelle voivat pysähtyä lepäämään sekä lapsi että vanhempi.

5.3 Pupu heilautti tassuansa

Kappaleessa on selkeä rakenne ja paljon toistoa. Vapaata rummuttelua varten loppuksi (tahdit 11-14) on varattu neljä tahtia, jotka toistetaan, eli rummuttelua on yhteensä 8 tahtia. Jokainen ryhmässä saa tehdä oman rytminsä lopun kahdeksan tahdin aikana. Kappale on saanut innoitusta Paukepiiri-metodista, jossa lauletaan tai lausutaan aluksi jotain yhdessä ja sitten tietty osio rummutetaan vapaasti.

Erilaiset rytmisoittimet on helppo ottaa tähän lauluun mukaan (esimerkiksi marakassit, rytmimunat, djembe ja kehärummut, malleilla tai ilman). Rytmillä voi myös kehorytmeillä, ja etenkin aivan pienten vauvojen kanssa rytmillä voi vauvan kehoon, jolloin hänelle syntyy kokemus sykkeestä. Yhdessä tehty liike vahvistaa lapsen rytmittäjää ja osallistaa sekä lapsen että vanhemman yhteiseen toimintaan. Vauvalla on jo edellytykset ymmärtää monimutkaistakin rytmiä. Perussykkeen ymmärtäminen on musiikillisen ymmärtämisen edellytys. (Huotilainen, Fellman, 2009.)

Pupu heilautti tassuansa

Heidi Hokkanen

C B \flat /C C B \flat C B \flat C
 Vapaasti, salaperäisesti
 Ku-ka siel-lä pii-los-sa kurk-kii Jo-kin peh-moi nen ja pit-kä-kor-vai-nen

5 B \flat C C B \flat
 a tempo
 no se-hän on tie-ten-kin pu-pu! Pu-pu hei-laut-ti tas-su-an-sa ja

9 C C B \flat C B \flat
 Vapaata rummurusta X tahtia
 rum-mut-ti sil-lä näin!...

Kuvio 4. Pupu heilautti tassuansa – nuotti

Ensin kappaletta toistetaan kuin loruna, jotta teksti tulee tutuksi. Tässä perus-syke on tärkeä ja se tehdään lapsen kehoon. Kappaleen voi soittaa rytmisoittimella tai kehoon. Laulun voi toteuttaa myös kokonaan ilman koreografiaa ja vain rummuttaa.

A-osassa kurkitaan lasta käsien takaa ikään kuin ”kukkuu”-leikkinä. B-osassa silittelään lasta ja kosketaan korvia. ”No sehän on tietenkin pupu” kohdassa ”pupu” sanalla taputetaan lapsen mahaan. C-osassa heilutellaan lapsen jalkoja ja rummutellaan niitä kevyesti lattiaan tai ilmassa heilutellen omaan rytmiin. D-osassa voi rummutella hellästi ja vapaasti lapsen kehoon.

5.4 Kesäilta

Kesäilta on kappale, jota ei suinkaan tarvitse laulaa vain kesäisin, vaan sen rauhallinen tuntu sopii myös talven paukkupakkasten keskelle muistuttamaan ihania tuoksuista ja tunnelmasta mitä kesäillassa on. Kappaleessa on rauhallinen, kolmeen menevä rytmi. Vasemmalle kädelle on esimerkkisäestys. Menuetin tuntu tulee bassolinjan rytmityksestä.

Huivi voi kuvastaa perhosen lentoa ja usvaa pellon yllä. Kappaleeseen voi lisätä pienen haluamansa tarinan ja luoda mielikuvituksellisen rentoutushetken. Lapsen emotionaalille, kognitiiviselle ja sosiaaliselle kehitykselle on tärkeää musiikillinen eläytyminen ja mielikuvitusleikki. Tällainen leikki sisältää omien ideoiden kehittelyä ja erilaisia tunnekokemuksia, sekä positiivisia että negatiivisia. (Hakanen, Nevanen 2022, 6.)

Kesäilta

Heidi Hokkanen

Piano

C F/C Am F G⁷ C

1. Ke - to tuok-suu kuk-ka-sil - ta pu-nai-sil - ta kel-tai-sil - ta kis-san kel-lot
 2. Ke sä mais-tuu man-si-koil-ta me-si-koil-ta mus-ti-koil-ta il - lan tul-len

Pno.

6 F/C Am G⁷ C Am G⁷ C

ki - me-äs - ti ki - li - see ja he - li - see Jos-sain kuu-len kau-kai sen
 jär-ven yl - le lei-juu hie-no har - so peite

Pno.

11 Am G⁷ C Am G⁷ C C(sus4)

kut-sun ke-sä per-ho-sen len-nän tai-ka maa il- maan ke-sä - il - taa -

Pno.

16 G⁷ C F/C C

an i - ha - naan Du - a du - da - di - dun daa - a

Pno.

20 F/C C F/C C F/C

a daa du - a - du da - di - dun - daa - a - a

Kuvio 5. Kesäilta – nuotti

Kissankellon kilinää voi tehdä vaikkapa triangelilla. Huivia heilutetaan lapsen yllä niin, että lapsi on joko makuultaan aikuisen edessä tai istumassa sylissä. Jos kyseessä on isompi ryhmä, voi ottaa käyttöön myös ison harson, jota aikuiset heiluttelevat lattialla pötköttelevien lasten yllä, riippuen minkä ikäisistä vauvoista on kyse.

5.5 Kip Kap

Köröttelyliike on monen pienen mieleen. Vanhemman tekemä, selkeä pomputtelu ylös alas sylissä luo lapselle käsityksen sykkeestä. Hevosella ratsastaminen on jo ehkä vähän käytetty teema lastenlauluissa, mutta aina yhtä suosittu.

Jalkojen heiluttelu ja muut vanhemman lapselle, tai lapsen, kanssa tehtävät liikkeet kehittävät lapsen motoriikkaa ja kehon hahmotusta. Kun aikuinen liikkuu rytmikkäästi lapsen kanssa, liike valmistaa lasta liikkumaan omaehtoisesti ja on tukena myös muun muassa puheen kehittymisessä (Alho, Hautsalo, Perkiö, 48).

Kip Kap

Heidi Hokkanen

$B\flat$ F $B\flat$
 Kip kap kip kap kip he-vo-sen ka-vi-ot kop-sut-taa kip kap kip kap
 6 F $B\flat$ $B\flat^7$ $E\flat$ F
 kip he-vo-sen ka-vi-ot kop-sut-taa yli mä-en kor-ke-an a-las
 11 $B\flat$ $B\flat^7$ $E\flat$ C^7/E
 laak-soon rat-sas-tan o-hi ke-don veh-re-än tun-nen
 15 1. F F^7 2. F F^7
 mei-dän lii - tä-vän! mei-dän lii - tä-vän!
 19 $B\flat$ F $B\flat$
 Kip kap kip kap kip he-vo-sen ka-vi-ot kop-sut-taa

Kuvio 6. Kip kap – nuotti

Ennen laulua vanhempi voi tehdä ensin suulla "klip-klop" -ääntä, kuin hevosen kaviot. Sanat käydään läpi ennen laulua lorutellen. Lapsi voi istua vanhemman sylissä tai maata lattialla vanhemman edessä. Sylissä olevan lapsen kanssa voi ensin körötellä säkeistössä, ja kertosaakeessa liike tehdään sanojen mukaan; ensin nostetaan lapsi ylös, sitten lasketaan alas, molemmille sivuille ja sitten vauhti kiihtyy ennen seuraavaa säkeistöä, ja lopuksi lapsen voi nostaa ilmaan "tunnen meidän kiitävän". Ihan pieni lapsi voi maata vanhemman edessä ja hänen jalkojaan voi liikutella sanojen mukaan.

Isommat lapset voivat matkia aikuisen liikkeitä ylös, alas ja sivuille sekä juosta piirissä kuin hevoset. Rekvisiitaksi voi mukaan ottaa vaikkapa keppihevosta.

Kappaleen on tarkoitus olla vauhdikas ja vähän hupsutteleva. Lapsen ja vanhemman suhdetta tukee yhteinen hassuttelu ja nauru.

5.6 Talvituuli tuulallaa

Tein kaksi talvi aiheista kappaletta ja tämä on yksi niistä. Halusin kappaleeseen hieman haikeaa ja tuutulaulun kaltaista tunnelmaa, joten valitsin sävellajiksi D-mollin. Kappale kuitenkin loppuu D - duuriin, mikä jättää ilmoille toiveikkaan ja satumaisen tunnun. Alkuun voi kertoa talvisen sadun talvituulesta. Parhaat sadut ovat improvisoituja, mutta tarinan voi lukea myös lastenkirjasta tai netistä. Tunnelmaa lisää, jos kirkasta valaistusta vähentää ja laittaa pieniä tunnelmavaloja.

Jotkin lapset saattavat reagoida surumielisesti mollilauluihin ja vaikkapa alkaa kyynelehtiä (Vuolteenaho, 2022, 25). Mollivoittoiset kappaleet toki voivat nostaa tunteita pintaan, mutta yhdessä vanhemman turvallisen läsnäolon piirissä lapsen on hyvä alkaa aivan pienestä saakka käsittelemään kaikkia tunteita. Sively ja kosketus vahvistavat tunnesidettä vanhemman ja lapsen välillä, kuten aikaisemmin on todettu.

Talvituuli tuulallaa

Heidi Hokkanen

1. Tal vi-tuu-li tuu-la-laa tuu-lee tuu-u-li vii-mal-laan tal-vi-tuu-li
 6 vii-mal-laan lun-ta luo tuu-lal-laa Tuu-lal-laa tuu-lal-laa tuu-lal-laa
 12 tuu-lal-laa tuu-lal-laa tuu-lal-laa lau-laa tal-vi
 16 tuu-li

2. Viehkeästi koskettaa
 poskea, nenää, tuulallaa
 lempeästi puhaltaa
 talvituuli tuulallaa

Kuvio 7. Talvituuli tuulallaa - nuotti

Pienet vauvat pääsevät laulun ajaksi pötköttelemään pehmeän viltin päälle ja yhdessä vanhempien kanssa heilutetaan suurta hallaharsoa tai silkkiä lasten päällä samalla kun lauletaan. Vaihtoehtoisesti voidaan sivellä lasta kukin yksittäisellä huivilla. Kappaleessa toimii piano- tai kantelesäestys. Lisätunnelmaa kappaleeseen voisi tuoda chimes-soittimella, jolla saadaan aikaan talvisen jäinen tunnelma.

5.7 Otava

Halusin säveltää yhden kappaleen D-miksolyydisessä asteikossa, sillä sen sointiväri puhutteli minua. Sanat tulivat mieleeni eräänä talvi-iltana, kun katselin tähtiä ja Otavan tähtikuviota pimeässä metsässä hiihtäessäni. Sain myös laulun toteuttamisen idean. Tämä kappale on ollut kaikista lauluistani pisin työstettävä, sillä on ollut haasteellista keksiä rytmitys ja melodia toimivaksi.

Otava

Heidi Hokkanen

D G D Am⁷

O-ta-val-la on suu - ri kau - ha jol - la se am-men-taa sa-tu - ja

8 D Am⁷ C D

tal - vi-sen yön voit kuul-la sen kuis - ki-van ai - van hil - jaa

16 C Am⁷ D Am⁷ C D C

a aa_ a uu - u - u - uu O - ta - va

26 Am⁷ D C Am⁷ D

täh - ti - en vyö O - ta -

33 C Am⁷ D C D

va tum - ma on tal - vi - en tuik - ki - va yö

Kuvio 8. Otava – nuotti

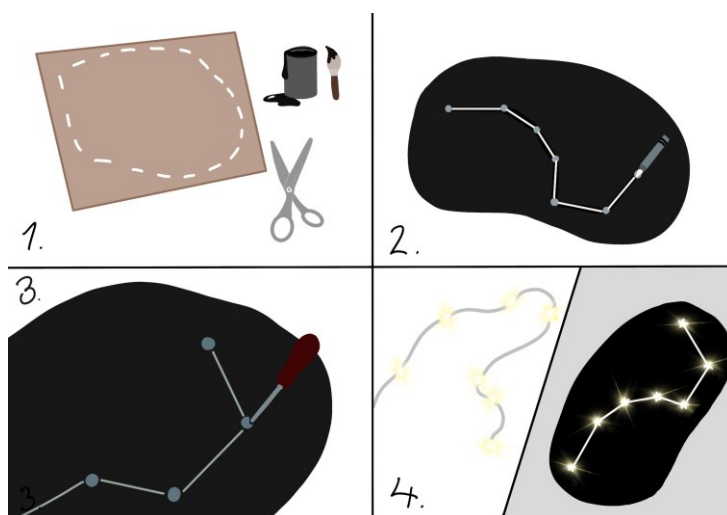
Kappale ei ole kaikista helpoin omaksuttava laulettavaksi ja soitettavaksi, ja juuri siksi se sopii mainiosti kuuntelemiseen. Alle vuoden ikäinen omaksuu musiikillista sisältöä jopa aikuista paremmin. On tärkeää soittaa vauvalle musiikkia

ennakkoluulottomasti. (Vuolteenaho, 2022, 24.) Tässä aikuinen ja lapsi voivat yhdessä keskittyä kuuntelemaan ja tunnelmoimaan ja elämään hetkessä.

Otava kappale toimii satumaisena hetkenä, jolloin voi himmentää tilan valoja ja luoda öisen tunnelman. Pahvista ja jouluvaloista voi askarrella Otavan vastavasti;

1. Leikkaa vahvasta pahvista karkeasti Otavan tähtikuvion muotoinen pala ja maalaa pohja esimerkiksi akryyliväreillä mustaksi
2. Piirrä kynällä tähtikuvio pohjaan
3. Tee ruuvimeisselillä tai saksilla (tai muulla terävällä esineellä) reikä tähtien kohdalle. Reiän on hyvä olla sen kokoinen, että valo mahtuu siitä läpi.
4. Laita jouluvalot läpi tähdille tehdyistä rei'istä. Valoiksi sopii parhaiten vähän suuremmat valot, joita on muutama, tai vaikkapa yksittäiset led-tuikkukynttilät sopivat hyvin. Myynnissä on myös tähdenmuotoisia valoja, jotka sopisivat hyvin tarkoitukseen.

Kappaletta voi tuki laulaa myös ilman tähtikuvion askartelua; tunnelmaa voi luoda myös himmentämällä valoja ja tuomalla muita tunnelmavalvoja tilaan. Jos askarteleo Otavan, sitä voi kierrättää jokaisen lapsen edessä niin, että he saavat ihmetellä valoja. Valot, äänet ja liike kiinnostavat vauvoja valtavasti. Myös huiveja voi käyttää heiluttelemalla niitä musiikin tahtiin lapsen yllä. Aivan aluksi kappaleen sanat voi lukea salaperäisellä äänellä kuin runona, samalla sanat tulevat tutuiksi laulamista varten.

Kuvio 9. Askarteluohjeet Otava – lauluun

5.8 Leppäkerttu

Tässä kappaleessa on selkeät A- ja B-osat, jotka helpottavat sanojen ja melodian oppimista, kun kappaleen voi selkeästi jakaa kahteen osaan. A-osassa vanhempi tekee kuin pienen leppäkertun liikettä sormillaan lapsen kehoon rauhallisesti. ”Ja levittää siipensä maailmaan” -kohdassa otetaan käsistä kiinni ja ”liidätetään” lapsen käsiä kuin lennettäisiin. Jos lapsi on sylissä, niin ”hyp hyp hyppelee” - kohdassa voi vähän hytkytellä lasta. ”Tuuli kutittaa massua” -kohdasta kutitellaan lapsen vatsaa ottamalla lapsen kädet mukaan kutitteluun ja ”Oi! Onpa hassua!” - kohdasta levitetään kädet pään yläpuolelle ja samalla vanhempi voi tulla lähemmäs lapsen kasvoja ”Oi, onpa hassua!” -kohdassa niin että lapsi yllättyy ja mahdollisesti tämä huvittaa pientä.

Kappaleen idea on olla vähän hupsutteleva. Vauvalle tekee hyvää hassutella oman vanhemman kanssa, koska hän rakastaa sitä, että vanhempi tekee kosketuksen ja katseen yhteydessä ilmeitä ja eleitä, joilla osoittaa halua ”jutustella” lapsensa kanssa ja ilmaista kuinka hänen seuransa on ihanaa. ”Lapset rakastavat yllätyksiä ja vielä erityisesti ennakoitavia ja tiedossa olevia yllätyksiä. Uudestaan ja uudestaan riemastuttavaa yllätysleikkiä voidaan sisällyttää musiikin

kuunteluunkin, ja ehkä sitäkin kautta opettaa lapselle uusia musiikillisia elementtejä.” (Vuolteenaho, 2022, 24).

Leppäkerttu

E E⁷ A

Lep - pä - kert - tu se mat - kus - taa pie - nil - lä var - pail - la tal - lus - taa näin

6 C[#]m/A[#] B B⁷ E

noin ja le - vit - tää sii - pen - sä maa - il - maan! Näin se kert - tu lii - tää ja

11 F[#] F[#]m⁷ E

hyp hyp hyp - pe lee tuu - li kut - tit - taa mas - su - a

15 1. B⁷ huudahdus 2. B⁷ E

Oi! On - pa has - su a! Oi! On - pa has - su - a!

Kuvio 10. Leppäkerttu – nuotti

Laulun voi tehdä myös ”tanssien” pystyssä seisten tai istuen, niin että lapsi on vanhemman sylissä. Ensinnä tallustetaan kävellen piirissä. ”Ja levittää siipensä maailmaan” -kohdassa pysähdytään ja otetaan vauva ”lentoasentoon”, jossa vauvoja liidätetään piirin keskustaa kohti. Hyppelykohdassa voi tulla vähän ilma-kuoppia ja ”Oi! Onpa hassua!” -kohdassa voi heilauttaa lapsen ilmaan.

6 Laulujen arviointi

Sävellysprosessiin ovat osallistuneet myös kollegani Elli Nuutinen ja opettajani lehtori Hanna-Maija Aarnio. Notaatioon ja sen ymmärrettävyyteen olen saanut myös valtavasti apua piano-opettajaltani Kimmo Saloselta.

Minulle on ollut tärkeää panostaa ymmärrettävyyteen sävellysprosessissani. Sävellystyötäni ovat ohjanneet pedagogiset tavoitteet, kuten ymmärrettävyys, elämyksellisyys, osallisuus ja läsnäolo. Musiikillisia tavoitteitani ovat olleet harmonian ja melodian, rytmin ja rakenteen selkeys ja yhteys pedagogisiin tavoitteisiin. Kappaleet on tarkoitettu palvelemaan tiettyä kohderyhmää, joka on minun tapauksessani pienet vauvat ja heidän vanhempansa.

Vertaisarvioijilta pyysin palautetta siitä, toimivatko kappaleiden sanat, rytmit, melodia ja harmoniat yhdessä niille suunnittelemini pedagogisten ohjeiden kanssa yhteen. Halusin palautteen myötä arvioida, onko työlleni asetetut tavoitteet ammattilaisen näkökulmasta onnistuneet ja miten voin vielä kehittää laulujani.

6.1 Palaute

Elli Nuutiselle ja Hanna-Maija Aarniolle lähetin lauluista äänitetyt versiot, joissa soitin pianoa ja lauloin sekä nuotit. Sain kappaleistani positiivista palautetta. Oli todella jännittävää uskaltaa antaa kappaleita kuunneltavaksi, etenkin, koska kunnioitan Elliä ja Hanna-Maijaa pedagogeina suuresti.

Sain yhden kehitysehdotuksen Elliltä Höyhen-kappaleeseen. Olin miettinyt kohta ”ilmaan se nyt nousee vapauteen” aikaisemminkin, enkä vain ollut löytänyt siihen kunnollista ratkaisua. Ellin mukaan kohta oli hieman levoton ja olen aivan samaa mieltä. Muokkasin kohdan niin, että tahdissa 5 teksti ja rytmi menee näin: ”Ilmaan se lentää saa”. Sanojen ja rytmin muuttaminen rauhoittaa haastavaa kohtaa.

Höyhen

Heidi Hokkanen

Keveästi C C⁷ F F^m C ^{1.} D^m F/G G⁷

Puhallan höyhenen untuvan kevyen ilmaan se nyt nousee vapau - teen

Kuvio 11. Höyhen-nuotti ennen muutosta

Höyhen

Heidi Hokkanen

Keveästi C C⁷ F F^m ^{1.} D^m F/G G⁷

Puhallan höyhenen untuvan kevyen ilmaan se lentää saa!

Kuvio 12. Höyhen-nuotti muutoksen jälkeen

Ellin kommentaista välittyi viesti, että kappaleet on rakennettu pedagogisesti hyvin. Hän kertoi saaneensa paljon ideoita siihen, miten hän toteuttaisi kappaleita omissa musiikkileikkikouluryhmissään. Kaikkiin kappaleisiin hänellä oli loistavia toteutusehdotuksia, joita voisin milloin tahansa itsekin kokeilla. Hän kertoi palautteessaan, että kappaleissa on toimivia harmonioita ja että hän näki kappaleiden ”maailman”, värit ja tunnelmat mielessään, kun hän kuunteli musiikkia läpi.

Sekä musiikillinen että pedagoginen osuus kappaleissa oli palautteessa tasapainossa keskenään. Ellin sanojen mukaan kaikissa kappaleissa on vahva ammattinäkökulma, josta välittyy pedagoginen osaamiseni. Olin hyvin otettu ja ylättyynyt Ellin positiivisesta palautteesta, ja koin onnistumisen kokemusta säveltäjänä hänen palautettaan vastaanottaessani.

Hanna-Maijan kanssa tapasimme ZOOM-videopalvelun välityksellä ja kävimme kaikki kappaleet huolellisesti läpi. Moni minulle ”sokea piste” avautui keskustelumme aikana ja muokkasin vielä nuotit entistä ymmärrettävämpään suuntaan. Sain hyvää ja kannustavaa palautetta Hanna-Maijalta. Kappaleista nousi esille paljon hyvää, esim. tunnelmasta ja pedagogiikan integroitumisesta lauluihin.

Kehittämisehdotuksia oli mm. nuottikuvan ajoittain haastava ymmärrettävyys. Korjasin muutaman tahtilajin, esimerkiksi Otava- kappaleessa 6/4 muuttui 3/4. Keinutaan hiljaa – laulun notaatioon tein myös keskustelumme pohjalta muutamia muutoksia, kuten ylimääräisten taukojen poistamista tai muuttamista nuotteiksi. Taukojen runsaus vaikutti nuottikuvan luettavuuteen. Muutin myös kappaleen Talvituuli tuulallaa C#m sävellajin hieman helpommaksi D-molliksi.

Kesäilta- kappale oli Hanna-Maijan mielestä hieman haastava laulettavaksi. Talvituuli tuulallaa kappaleen kohdalla pohdimme, onko siinä liikaa sanoja. Kappaletta jälleen työstäessäni kokeilin muuttaa alkuperäistä, vaikeahkoa sanarytmiä ”viima vimma vihmoo vaan”. Korjasin kohdan näin: ”Talvituuli viimallaan”, jolloin sanoja on vähemmän. Sanojen ja melodian ”paljouden” vähentämistä kokeilin myös palautteen pohjalta kappaleessa Otava. Tässä kappaleessa poistin yhden rubato-kohdan, jossa laulettiin ”ja kerää ne talteen kuin kalleimman aarteen...” ja hyppäsin suoraan kohtaan ”voit kuulla sen kuiskivan...”. Muutin myös melodiaa alkuperäisestä.

8 D C Gm⁶/E D Gm⁶/E D
Vapaasti, ei tempossa
talvisen yön ja kerää ne talteen_ kuin kalleim man aarteen

16 Am⁷ C D
a tempo
voit kuulla sen kuiskivan aivan hiljaa - aa

Kuvio 13. Otava ennen muokkausta

D G D Am⁷
O-ta-val-la on suu - ri kau - ha jol - la se am-men-taa sa-tu - ja

8 D Am⁷ C D
tal - vi-sen yön voit kuul-la sen kuis - ki-van ai - van hil - jaa

Kuvio 14. Otava muokkauksen jälkeen

Pupu heilautti tassuansa- laulun rakenteeseen Hanna-Maija ehdotti, että yhdistäisin B ja C - osan keskenään ja toistaisin kertosäkeen kahdesti. Kokeilin ehdotusta ja se toimi minusta mainiosti.

6.2 Kappale käytännön kokeilussa

Sain kokeilla yhtä kappalettani musiikkileikkikouluryhmässä Sipoon suomenkielisessä seurakunnassa, Söderkullan kirkolla. Tarkastelin käytännön kokeilun aikana sitä, miten kappaleeni toimii työkentällä, eli muskarissa, ja miten voin kehittää sitä edelleen.

Koska sävelsin vahvasti pedagogisesta näkökulmasta, tämä vaihe oli hyvin tärkeä päästä kokeilemaan. Käytännön syistä (muun muassa koronavirustilanne) käytännön kokeilu jäi lyhyemmäksi ja suppeammaksi kuin olisin halunnut.

Sain kokeilla kappalettani ”Kip kap” kahdella eri kerralla. Ensimmäisellä kerralla aloitin siitä, että aikuinen teki hevosen kavioiden ääntä naksuttelemalla kieltä ja körötteli samalla lasta. Toistin ensin laulun sanat loruttelemalla ja vasta kun sanat olivat tutut, lähdimme laulamaan.

Kappale olisi tarvinnut pedagogisesta näkökulmasta paljon lisää toistoa. Vaikka sanoja ei ole paljon, on hyvä käydä sanoja ja melodias useasti läpi varsinkin kun kappale on ennestään tuntematon. Huomasin että varsinkin kappaleessa olevat tauot vaativat toistoa laulettaessa, sillä lorutellessa taukoa ei ole helppoa pitää siinä kohtaa missä se laulussa tulee.

Kappaleessa onnistunutta oli perussykkeen vahva tuntu sekä liikkeen ja sanojen yhteneväisyys. Vielä vähän pienempien vauvojen kanssa köröttely ja heilautukseen ylös ja alas ja sivuille olisi toiminut uskoakseni paremmin, koska mitä vanhemmaksi lapsi tulee, sitä enemmän hän haluaa liikkua yksin. Pohdin, että kappaletta voisi toteuttaa myös isompien lasten kanssa niin, että lapsi itse kurkottelee ylös, alas ja keinoon sivuille. Myös vaikkapa keppihevosilla ratsastaminen kappaleen tahdissa voisi toimia isommilla.

Kappaleen sävellaji oli toimiva, joskin ”tunnen meidän liitävän” -kohta, jossa melodia nousee, tuntui olevan hiukan korkea osallistujille.

7 Pohdinta

Olen saanut projektini myötä varmuuden siitä, että säveltäminen on oivallinen tapa kehittää itseään musiikkipedagogina. Kappaleiden säveltämisen kautta

oma työnjälki tulee todelliseksi ja käsin kosketeltavaksi. Musiikki on hyvin herkkä ilmaisuväline ja sisältää paljon tunnetta. Moni asia, jota ei sanoin voi kertoa, piilee kappaleen tunnelmassa ja tahtien välissä. On jopa pelottavaa antaa aluksi muiden kuulla itse tekemäänsä musiikkia, koska se on hyvin henkilökohtaista.

Sävellysprosessi oli mielestäni onnistunut kokonaisuus, sillä sain luotua kahdeksan uutta kappaletta, joista olen erityisen ylpeä. Olen uskaltanut vahvasta sisäisestä itsekriitikistä huolimatta antaa muiden kuunnella sävellyksiäni ensimmäistä kertaa koskaan, joten olen rohkaistunut matkalla paljon. Tajusin jo pitkälle sävellystyössä päästyäni, että olin ottanut suurimman haasteen, mitä olisin voinut osata itselleni ajatella; säveltäminen on hyvin pitkäjänteistä ja raskasta työtä, kun ajatuksen jyvänen täytyy saada ensin jalostettua, sitten pedagogisesti toimivaksi ja lopulta nuotinnettua.

Nuotintaminen on ollut koko opiskeluajan suurin kasvukohtani. Olen nuotintajana hidas, sillä minulla on jonkinasteinen nuottien lukihäiriö. Ehdottomasti eniten kamppailin notaation kanssa, että oikeat tauot ja aika-arvot asettuivat kohdalleen. Tässä sain valtavan avun piano-opettajaltani Kimmo Saloselta, jolle osoitan suuren kiitoksen. Otin rohkeasti haasteen vastaan ja selvisin siitä mielestäni hyvin.

Yksi isoimmista haasteistani oli se, että hyvin käytännönläheisenä ihmisenä en päässyt tarpeeksi paljon testaamaan kappaleitani käytännössä. Koronapandemian vuoksi lähikontaktit olivat hyvin vähissä pitkään. Minulla oli vain kaksi kertaa mahdollista kokeilla kappaleitani oikeassa lapsiryhmässä. Muun palautteen ja vertaisarvioinnin sain kollegoiltani etänä. Päädyin siis arvioimaan työssäni erityisesti sitä, miten sävellysprosessini eteni ja miten kappaleet teoriassa saavuttivat tavoitteensa, erityisesti palautteen pohjalta kootun tiedon varassa.

Kappaleissa onnistunutta on palautteen mukaan vahva pedagoginen ajatus laulujen taustalla, sekä herkkyyks ja tunnelma. Minulle jäivät mieleen erityisesti Ellin sanat siitä, miten hän oli nähnyt jokaisen laulun maalaavan oman maiseman ja

tunnelman. Hän oli saanut paljon ideoita omaan työhönsä kappaleita kuunnelleensa. Tämä oli paras palaute, mitä olisin voinut saada, sillä ainakin yksi iso työlleni asetettu tavoite täyttyi; kollegani haluavat kokeilla laulujani työssään ja laulut koskettavat. Kappaleita arvioineet ovat nähneet ne tavoitteet, joita olen säveltäessäni kullekin kappaleelle asettanut, vieläpä lukematta tekemiäni toimintaohjeita.

Kehityshaasteena palautteesta poimin sen, että nuotinkirjoittamista on hyvä harjoitella vielä paljon lisää. Vertaisarviointi on tässä kullan arvoista, sillä taitoni kirjoittaa nuotteja ovat vielä hyvin keskeneräiset. Opin myös sen, että on tärkeää uskaltaa antaa muiden kuunnella kappaleita, jotta sellaiset kohdat, joita ei itse kuule tai huomaa, tulisivat näkyväksi. Tällaisista kohdista esimerkkinä sävellajien tai rytmityksen muuttaminen hieman helpommin soitettavaksi, jotta useampi eri tasoinen soittaja pääsee mukaan.

Halusin laulujeni tulevan käyttöön erityisesti vauvamuskariryhmiin tukemaan vanhemman ja lapsen varhaista vuorovaikutusta. Uskon, että olen pystynyt ottamaan huomioon vuorovaikutusta tukevat tekijät jo sävellysvaiheessa vahvan pedagogisen näkökulman vuoksi. Paneuduin opinnäytetyöni tietopohjaan huolellisesti ja jokaisen kappaleen kohdalla perustelin valintani tämän opiskellun tiedon valossa. Lauluja käyttäessäni pystyn siis perustelemaan myös vanhemmille tarvittaessa, miksi teemme juuri näin.

Kappaleita ei ensisijaisesti ole sävelletty ”kuulostamaan hyvältä” tuotettuna ja sovitettuna, vaan ennemminkin olen säveltänyt niihin tilaa mukautua ja muuttua. Olen nähnyt sieluni silmin jokaista kappaletta säveltäessäni ryhmän, jossa on erilaisia vanhempia ja lapsia ja heidän tarpeensa.

Kappaleet tulevat varmasti muuttumaan, kun ne pääsevät jalkautumaan työkentälle arkipäiväiseen tekemiseen eri soitinten ja toteutustapojen muovatessa niitä yhä toimivammaksi. Minulla on taipumus haluta saattaa asiat täydellisyyttä hiipoen valmiiksi, joten on vaatinut luottamusta prosessiin jättää joku kohta ”kehitymään” tulevaisuutta varten. Kuten tuntisuunnitelmiäkin tehdessä varhaisiän

musiikkikasvattajalta vaaditaan joustoa muuttaa suunnitelmaa vastaamaan ryhmän tarpeita, niin uskon myös säveltämieni kappaleiden mukautuvan pikkuhiljaa tarpeiden mukaan.

Olen valmistellut työni niin, että kappaleista voisi painaa tulevaisuudessa nuottivihkosen ”Syli täynnä musiikkia” -nimellä, siksi tein kansilehtisen kokoelmalleni.

Vaikka kaikki kappaleet eivät olisi niin aktiivisessa käytössä kuin olin alun perin ajatellut, sävellysprosessi itsessään on jo antanut paljon uutta ymmärrystä musiikillisen luomisen maailmasta, nuotintamisesta ja oman ääneni löytämisestä, että tämän kuljetun matkan merkitys on jopa valmista tuotosta suurempi.

Syli täynnä musiikkia -kokonaisuuden säveltäminen muutti ajatteluani siitä, mitä säveltämisen tulee olla. Toivon, että sävellystyöni rohkaisee myös ympärilläni olevia ihmisiä kokeilemaan, mitä musiikin luominen voikaan olla. Olen tyytyväinen tekemääni työhön, enkä malta odottaa, millaiseksi kappaleet muuntautuvat käytännön työkentällä. Toivon, että säveltämäni musiikki alkaa elää uutta elämää, kappaleita varioidaan ja muovataan. Sitä uskon pohjimmiltaan hyvän musiikkikasvatuksen olevan. Musiikista syntyy aina jotain uutta.

Lähteet

Aarnio, H-M. 2022. Lastenmusiikki suomalaisen lapsuuden kuvaajana. Julkaisussa Musiikki kutsuu leikkimään- luova toiminta varhaiskasvatuksen arjessa. Toim. H-M. Aarnio. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, 19-21. Viitattu 21.02.2022 osoitteesta: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/704088/2022%20MIKROKIRJAT%2043%20Musiikki%20kutsuu%20leikkimään.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Alho, E., Hautasalo, H., Perkiö, S. 2002. *Vauvojen laulun aika*. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Ervasti, Marja., Muhonen, Sari., Tikkanen, Riitta. 2013. Säveltämisen monet mahdollisuudet musiikkikasvatuksessa. Teoksessa *Musiikkikasvattaja - kohti reflektiivistä käytäntöä*. Toim. M-J. Huovinen, M. Nikkanen, H. Westerlund. Jyväskylä: PS-Kustannus, 246-291.

Hakanen, S., Nevanen, S. 2022. Veeti-ketun ystäviä etsimässä – Tarinallinen leikki lasten oppimisen ja hyvinvoinnin rakentajana. Julkaisussa *Musiikki kutsuu leikkimään- luova toiminta varhaiskasvatuksen arjessa*. Toim. H-M. Aarnio. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, 6-9. Viitattu 21.02.2022 osoitteesta: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/704088/2022%20MIKROKIRJAT%2043%20Musiikki%20kutsuu%20leikkimään.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Huhtinen-Hildén, Laura., Pitt, Jessica. 2018. *Taking a Learner-Centered Approach to Music Education*. New York: Routledge.

Huotilainen, M., Fellman, V. 2009. Sitä äitiä kuuleminen jonka kohdussa asunto. Aikakausikirja Duodecim. Viitattu 22.02.2022 osoitteesta: <https://www.duodecimlehti.fi/duo98456>

Huotilainen, M. 2009. Musiikillinen vuorovaikutus ja oppiminen sikiö- ja vauva-aikana. Teoksessa *Musiikkikasvatus : Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Toim. J. Louhivuori, P. Paananen, & L. Väkevä. Suomen musiikkikasvatusseura - FiSME ry, 121-130. Vaasa: KTPM/Ykkös-Offset Oy.

Leppänen, T. 2010. *Vallatonta musiikkia*. Tallinna: Gaudeamus.

Partti, H., Ahola, Anu. 2016. Säveltäjyyden jäljillä. Sibelius-Akatemian julkaisuja. Viitattu 01.10.2021 osoitteesta: https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7077/Saveltajyyden_jaljilla_Partti_Ahola.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Perkiö, S., Bast, T. Soiva laulukirja. 2013. Tammi.

Saarikallio, S., Huotilainen, M., Särkämö, T., Toiviainen, P., Kujala, T., Erkkilä, J. Musiikki on tutkitusti hyväksi meille – katsaus musiikin ja hyvinvoinnin tutkimukseen. Julkaisussa Musiikkikoulutuksen visio 2030, 44. Julkaistu 08.12.2020. Viitattu 22.02.2022 osoitteesta: <https://www.musiikkikoulutuksenviisio.fi/uploads/1/2/4/6/124660096/visiojulkaisu.pdf>

Opetushallitus 2017. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet, 41-42. Viitattu 26.11.2021 osoitteesta: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186919_taideen_perusopetuksen_yleisen_oppimäärän_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1_0.pdf

THL. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Viitattu 26.11.2021 osoitteesta: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Unkari-Virtanen, Leena. 2020. Oivalluksia säveltämisen ja musiikkipedagogiikan ääreltä. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 03.12.2021 osoitteesta: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/341280/2020%20TAITO%2043%20Oivalluksia%20säveltämisen%20ja%20musiikkipedagogiikan%20ääreltä.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Unkari-Virtanen, Leena. 2021. Opastajana säveltämisen polulla. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 26.11.2021 osoitteesta:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/504189/2021%20Mikrokirjat%2042%20Opastajana%20säveltämisen%20polulla.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

MLL. 2019. Varhaisten kokemusten vaikutus aivojen kehitykseen. Julkaistu 13.09.2019. Viitattu 03.12.21 ositteesta: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/varhaisten-kokemusten-vaikutus-aivojen-kehitykseen/>

Vuolteenaho, S. 2022. Kuuntele monipuolisesti – myös klassinen musiikki on lasten musiikkia. Julkaisussa Musiikki kutsuu leikkimään- luova toiminta varhaiskasvatuksen arjessa. Toim. H-M. Aarnio. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, 23-26. Viitattu 21.02.2022 osoitteesta: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/704088/2022%20MIKROKIRJAT%2043%20Musiikki%20kutsuu%20leikkimään.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Liitteet

Liite 1 Syli täynnä musiikkia - kansilehti

Liite 2 Höyhen - nuotti

Höyhen

Heidi Hokkanen

C C7 F Fm C Dm F/G G7

Pu-hal - lan höy-he-nen un - tu-van ke - vy - en il-maan se nous - ta saa! —

8 C C7 F Fm C Dm F/G G7

pu-hal-lan höy-he-nen un-tu-van ke-vy-en il-maan se nou-see taas va-pa-u

16 C F A7 Dm G7

teen! Du - du - du du - du - du daa da-da-da da - da - da

22 Dm 1. G7 C C7 2. G7 C

du - du-du-duu du - du - du daa - a du - du - du daa

Liite 3 Keinutaan hiljaa - nuotti

Keinutaan hiljaa

Heidi Hokkanen

Kevyesti, vapaasti

C F/C Cmaj7

Sy-lis-sä on läm-min-tä peh-me-ää on tur-vai-saa

7 F/A C F/C

hen-gäh-tää Si-lit-te-len hel-läs-ti si-lit-te-len kuin

13 Cmaj7 F/A Am E/G#

höy-hen-tä un-tu-va a ke-vyt-tä Kei-nu-taan hil-jaa

18 C/G Am/F# Am E/G# C/G Am/F# D7

kei-nu-taan kei-nu-taan hil-jaa kei-nu-taan kei-nu-taan hil-jaa

22 G7(sus4) G7 C F/C C

kei-nu-taan yh-des sä

Liite 4 Kesäilta - nuotti

Kesäilta

Heidi Hokkanen

Piano

C F/C Am F G⁷ C

1. Ke - to tuok-suu kuk-ka-sil - ta pu-nai-sil - ta kel-tai- sil - ta kis-san kel-lot
 2. Ke sä mais-tuu man-si-koil-ta me-si-koil-ta mus-ti-koil-ta il - lan tul-len

Pno.

6 F/C Am G⁷ C Am G⁷ C

ki-me-äs - ti ki - li-see ja he - li - see Jos-sain kuu-len kau-kai sen
 jär-ven yl - le lei-juu hie-no har - so peite

Pno.

11 Am G⁷ C Am G⁷ C C(sus4)

kut-sun ke-sä per-ho-sen len-nän tai-ka maa il- maan ke-sä-il - taa -

Pno.

16 G⁷ C F/C C

an i - ha - naan Du - a du- da - di-dun daa - a

2

20 F/C C F/C C F/C

Pno.

a daa du - a - du da - di - dun - daa - a - a

Liite 5 Leppäkerttu - nuotti

Leppäkerttu

E E7 A
Lep - pä - kert - tu se mat - kus - taa pie - nil - lä var - pail - la tal - lus - taa näin

6 C#m/A# B B7 E
noin ja le - vit - tää sii - pen - sä maa - il - maan! Näin se kert - tu lii - tää ja

11 F# F#m7 E
hyp hyp hyp - pe lee tuu - li kut - tit - taa mas - su - a

15 1. B7 huudahdus 2. B7 E
Oi! On - pa has - su a! Oi! On - pa has - su - a!

Liite 6 Kip Kap - nuotti

Kip Kap

Heidi Hokkanen

B \flat F B \flat

Kip kap kip kap kip he-vo-sen ka-vi-ot kop-sut-taa kip kap kip kap

6 kip he-vo-sen ka-vi-ot kop-sut-taa yli_ mä-en kor-ke-an a-las

11 laak-soon rat-sas-tan o-hi ke-don veh-re-än tun-nen

15 1. F F 7 2. F F 7
mei-dän lii - tä-vän! mei-dän lii - tä-vän!

19 B \flat F B \flat
Kip kap kip kap kip he-vo-sen ka - vi - ot kop - sut - taa

Liite 7 Otava - nuotti

Otava

Heidi Hokkanen

D G D Am⁷
O-ta-val-la on suu - ri kau - ha jol - la se am-men-taa sa-tu - ja

8 D Am⁷ C D
tal - vi-sen yön voit kuul-la sen kuis - ki-van ai - van hil - jaa

16 C Am⁷ D Am⁷ C D C
a aa_ a uu - u-u - uu O - ta - va

26 Am⁷ D C Am⁷ D
täh - ti - en vyö O - ta -

33 C Am⁷ D C D
va tum - ma on tal - vi - en tuik - ki - va yö

Liite 8 Pupu heilautti tassuansa - nuotti

Pupu heilautti tassuansa

Heidi Hokkanen

C B \flat /C C B \flat C B \flat C
 Vapaasti, salaperäisesti
 Ku-ka siel-lä pii-los-sa kurk-kii Jo-kin peh-moi nen ja pit-kä-kor-vai-nen

5 B \flat C C B \flat
 a tempo
 no se-hän on tie - ten - kin pu-pu! Pu-pu hei-laut-ti tas - su - an - sa ja

9 C C B \flat C B \flat
 Vapaata rummurusta X tahtia
 rum-mut-ti sil-lä näin!__

Liite 9 Talvituuli tuulallaa - nuotti

Talvituuli tuulallaa

Heidi Hokkanen

Musical score for 'Talvituuli tuulallaa' in 4/4 time, featuring a melody line and a bass line with lyrics. The score is divided into four systems of music.

System 1 (Measures 1-5):
Chords: Dm, Bb, Gm, A7, Dm
Lyrics: 1. Tal vi-tuu-li tuu-la-laa tuu-lee tuu-u-li vii-mal-laan tal-vi-tuu-li

System 2 (Measures 6-11):
Chords: Bb, Gm, A7, Bb, F, Gm
Lyrics: vii-mal-laan lun-ta luo tuu-lal-laa Tuu-lal-laa tuu-lal-laa tuu-lal-laa

System 3 (Measures 12-15):
Chords: A7, Bb, F, Bb, C
Lyrics: tuu-lal-laa tuu-lal-laa tuu-lal-laa lau-laa tal-vi

System 4 (Measures 16-17):
Chords: Dm, 1. Bb C Dm, 2. Bb C D
Lyrics: tuu-li

2. Viehkeästi koskettaa
poskea, nenää, tuulallaa
lempeästi puhaltaa
talvituuli tuulallaa